

Nr 186

Av herr Nelander m. fl., om ändrade bestämmelser angående ferieresor för barn och husmödrar.

Fria resor för barn och vårdare tillkom i provisorisk form redan 1940. Motiveringen då var dels att bereda barn från städerna en stärkande sommarvistelse på landet, dels att underlätta en evakuering om en sådan av försvarspolitiska skäl skulle bli nödvändig. Efter hand trädde evakuerings-synpunkten i bakgrunden, och resorna motiverades helt av hälsoskäl.

År 1946 fick bestämmelserna en permanent utformning i och med att riksdagen antog ett av regeringen i prop. nr 233 framlagt förslag om ferieresor för barn och husmödrar (SFS 234:46). Genom dessa bestämmelser utvidgades rätten till fri resa för husmödrar till att gälla även för egna semesterresor. D. v. s. resor som husmodern företar utan att barn medföljer.

De nuvarande bestämmelserna grundar sig i huvudsak på »Kungörelsen ang. ferieresor för barn och husmödrar m. m. den 8 juni 1951» (SFS 37:51).

Enligt denna skall ferieresa kunna beviljas barn som ej fyllt 14 år samt vårdare som medföljer barn som ej fyllt 10 år eller av andra särskilda skäl är i behov av tillsyn under resan. Husmoder som önskar företaga resa ensam skall för att komma i åtnjutande av bidrag fylla kravet att ha minst två hemmavarande barn under 14 år. Under särskilda omständigheter kan hon även i andra fall beviljas bidrag enligt denna kungörelse.

Reseförmånen är inkomstprövad och medges endast till den som har en till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst understigande 5 700 kr. per år.

Sedan de tidigare refererade villkoren är uppfyllda indelas de som kommer i åtnjutande av reseförmånerna i fem kategorier, för vilka gäller skilda bestämmelser i fråga om egen avgift m. m.

För barn och vårdare som reser till enskilt ordnad semestervistelse innebär bestämmelserna en avgift på fem kronor för vardera, såvida resan företages helt eller delvis med järnväg. Företages resan helt med annat tillåtet färdmedel utgår bidrag motsvarande hela resekostnaden. När barn och vårdare reser till barnkoloni bekostas resan helt av statsmedel.

För husmödrar som inte reser i egenskap av vårdare till barn innebär bestämmelsernas utformning att de som reser till enskilt ordnad semester-vistelse får erlägga en egen avgift på tio kronor medan de som reser till av socialstyrelsen godkänt semesterhem erhåller resebidrag motsvarande hela kostnaden. Även för dessa kategorier gäller att bidrag för hela kostnaden utgår för resa som helt företages med andra färdmedel än järnväg.

Härutöver gäller särskilda bestämmelser för barn från familjer med tre

eller flera barn under 14 år samt för barn till ensamstående moder. För dessa båda kategorier utgår alltid bidrag motsvarande hela resekostnaden.

Den typ av bidrag som det här omnämnda representerar en sorts konsumtionssubvention som utgör ett relativt vanligt inslag i vår socialpolitik. Syftet med dylika åtgärder får anses vara att dels stimulera och popularisera en viss sorts konsumtion, som ur framför allt hälsosynpunkt bedömes värdefull, dels att möjliggöra för mindre bemedlade att komma i åtnjutande av denna konsumtion.

I det här fallet avser bidraget att stimulera och möjliggöra rekreationsresor för barn och husmödrar. Ingen vill ifrågasätta värdet av att resor av detta slag kommer till stånd. Särskilt värdefullt får det anses vara, att barn från städer och tätorter under några sommarveckor får komma i åtnjutande av en stärkande lantvistelse. Lika angeläget är det att man ger så många husmödrar som möjligt tillfälle till den avkoppling från barn och hushåll som en tids sommarvistelse utanför hemorten kan erbjuda.

Under den tid som dessa reseförmåner funnits har emellertid förändringar inträffat som inneburit väsentligt förbättrade ekonomiska möjligheter för barnfamiljerna att på egen hand ordna sin semestervistelse. Till dessa förändringar hör utom införandet av treveckorssemestern även den fortgående inkomstutjämnningen och den allmänt höjda levnadsstandarden. Det kan tyckas att inkomstutvecklingen är irrelevant för en förmån som är inkomstprövad. Så är emellertid inte alltid fallet när bidrag utgår till alla som befinner sig under ett visst inkomststreck. Inkomstfördelningen inom denna grupp kan nämligen ha genomgått väsentliga förändringar. I det här aktuella fallet torde det vara så, att inkomstfördelningen under det angivna inkomststrecket (gränsen går vid en bruttoinkomst av ca 10 000 kr. per år) inneburit en förskjutning uppåt mot de högre inkomsterna inom gruppen. Härav torde ha följt att den genomsnittliga inkomstnivån hos dem som kommer i åtnjutande av dessa reseförmåner höjts.

Dessutom bör man observera den attitydförskjutning som ägt rum. Det betraktas inte längre som någon »överklassvana» att resa på semester. Gemene man har blivit benägen att satsa en större del av sin inkomst på resor. Härtill har bl. a. bidragit den intensifierade turistpropagandan, införandet av olika rabattförmåner vid SJ m. m. I och med detta har man uppnått mycket av den stimulanseffekt som får sägas utgöra ett viktigt inslag i denna liksom i många andra subventionsåtgärder.

Med hänsyn härtill bör det nu vara motiverat med en viss begränsning av de utgående reseförmånerna, vilket lämpligast kan ske genom en höjning av de enskildas avgifter, varvid avgift även bör utgå för barn som reser till koloni, liksom för husmödrar som reser till semesterhem. Man behöver knappast befara att en höjning av dessa bidrag med fem kronor skall komma att i någon nämnvärd utsträckning få barnfamiljerna att avstå från att sända sina barn ut till landet, eller att husmodern avstår från den dock mycket billiga semestervistelse som den kvarstående delen av förmånen erbjuder.

De kategorier, utöver de rena socialvårdsfallen, för vilka ekonomiska svårigheter kan tänkas uppstå vid en höjning av avgifterna, är mångbarnsfamiljerna och de ensamstående mödrarna. Vi har ansett att de särbestämmelser enligt vilka bidrag med hela resekostnaden alltid utgår till dessa bör kvarstå.

De inskränkningar i förmånerna som här föreslagits medför för statsverkets del en besparing på 585 000 kr., varvid oförändrad resefrekvens förutsatts. Vi vill emellertid understryka vikten av att barnavårdsnämnden så långt möjligt försöker samordna barnens ferieresor, så att barn med gemensam resväg kan utnyttja samma vårdare.

Med stöd av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, bilaga 7 punkterna 32 och 33, måtte besluta att bestämmelserna angående ferieresor för barn och husmödrar ändras så:

1) att ferieresor till enskilt ordnad ferievistelse, som helt eller delvis företages med järnväg, bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna för barn och vårdare fram och åter överstiger tio kronor vardera,

2) att ferieresor till barnkoloni som helt eller delvis företages med järnväg bekostas med statsmedel till den del resekostnaderna för barn med vårdare fram och åter överstiger fem kronor,

3) att ferieresor för husmödrar till enskilt ordnad semestervistelse som helt eller delvis företages med järnväg bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna fram och åter överstiger 20 kr.,

4) att sådan ferieresor som företages till något av de av socialstyrelsen godkända semesterhemmen bekostas av statsmedel till den del resekostnaderna fram och åter överstiger tio kronor,

5) att för ferieresor för barn för budgetåret 1958/59 anvisas ett förslagsanslag av 1 940 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 360 000 kr.,

6) att för ferieresor för husmödrar för budgetåret 1958/59 anvisas ett förslagsanslag av 775 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 225 000 kr.

Stockholm i januari 1958

Eric Nelander

Ebbe Rydén

Bengt Sjölin

John Löfroth